

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Marie Björkman

Socialnämnden 2013-03-20

Parbogaranti inom vård -och omsorgsboenden för äldre

Sammanfattning

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse om parboende i socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Bestämmelsen innebär att makar och sambor, som varaktigt levt tillsammans, under vissa förutsättningar har rätt att fortsätta bo tillsammans även när endast den ene har rätt till bistånd i form av vård-och omsorgsboende. Med anledning av detta behöver socialnämnden fastställa riktlinjer.

Äldreutskottet har behandlat ärendet vid sitt sammanträde den 20 februari 2013.

Social omsorgs förslag daterat den 20 februari 2013 biläggs tjänsteutlåtandet.

Förslag till beslut

Socialnämnden besluta att fastställa riktlinjer för parboendegaranti inom vård-och omsorgsboende som beviljas med stöd av 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Lisbeth Sämä
Socialchef

Susanne Rading
Avdelningschef

Bilaga

Förslag avseende riktlinjer för parboendegaranti inom vård-och omsorgsboende
Protokollsutdrag 2013-02-20, § 11 äldreutskottet

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Planeringsavdelningen
Marie Björkman

Riktlinjer för parboendegaranti i vård-och omsorgsboende

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse om parboende i socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Bestämmelsen innebär att makar och sambor, som varaktigt levit tillsammans, under vissa förutsättningar har rätt att fortsätta bo tillsammans även när endast den ene har rätt till bistånd i form av vård-och omsorgsboende¹. Med anledning av detta behöver socialnämnden fastställa riktlinjer.

Skälig levnadsnivå att få bo tillsammans

För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av särskilt boende ingår i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret *varaktigt har sammanbott* innan den enskildes behov av särskilt boende blev aktuellt. Bestämmelsen gäller oavsett om den medflyttande maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Målgrupp

Parbogarantin omfattar personer som är 65 år eller äldre och som har beviljats eller beviljas bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av vård-och omsorgsboende.

Ansökan

Den som tillhör målgruppen kan ansöka hos kommunen om att make, maka, sambo eller registrerad partner ska kunna flytta med till det särskilda boende som medboende.

En förutsättning för att ansökan om medboende ska bifallas är att paret har varit varaktigt sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden.

Definition av varaktigt sammanboende

Vid bedömning av om paret varaktigt har sammabott, får hänsyn tas till helheten i det enskilda fallet, någon tidsrymd kan inte anges. Förekomst av gemensam

---

¹ Vård-och omsorgsboende motsvarar den boendeform som i lagstiftningen omnämns särskilt boende för äldre jml. 5 kap. 5 § SoL.

permanentbostad och ett gemensamt hushåll och/eller gemensam folkbokföringsadress är faktorer som kan vägas in i bedömningen.

Bådas vilja att bo tillsammans

Biståndshandläggaren behöver, så långt det är möjligt, klargöra att båda parterna är överens om att de vill fortsätta bo tillsammans och att båda är införstådda med vad detta innebär. Om endast den ena vill fortsätta bo tillsammans i ett vård- och omsorgsboende, finns det inga förutsättningar för att bifalla en ansökan om parboende.

Möjlighet att provbo

Att flytta till ett vård- och omsorgsboende är en stor omställning och det måste därför finnas möjlighet för den medboende att provbo och sedan ha rätt att ändra sig. En provboendeperiod kan omfatta högst två månader.

Information till den medflyttande

Den medboende måste tidigt informeras om förutsättningarna för parboendet. Dels vad som gäller om den som har biståndsbeslutet avlider, dels hur det praktiskt fungerar i boendet. Informationen bör ges både muntligt och skriftligt, gärna med en bekräftelse på att den medboende tagit del av vad som gäller.

Alternativ till parboende

Ett alternativ till parboende kan vara att bo tillsammans under kortare perioder, några dygn per vecka o s v. Den anhörige betraktas då som en gäst och betalar ingenting för service. Matkostnaden betalas direkt till leverantören enligt samma principer som vid parboende.

Kostnader för bäddsoffa eller extrasäng betalas av den enskilde.

Biståndsbeslut om parboende

Den som beviljas parboende ska erhålla ett biståndsbeslut som ett tillägg till beslutet om särskilt boende.

Den medflyttande benämns medboende och omfattas inte av biståndsbeslutet.

Överklagande av beslut

Det beslut som fattas om att få sammanbo i ett särskilt boende är ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Part i ärendet är den person som har beviljats särskilt boende. Det är viktigt att det framgår i beslutet.

Den som är part i ärendet kan överklaga ett beslut om helt eller delvis avslag. Det är fullt möjligt att överklaga ett beslut där kommunen har beslutat om avslag med motiveringen att det inte ingår i en skälig levnadsnivå för den som har ansökt om bistånd att få sammanbo med en make eller sambo.

Utformning av bostaden/kundval

Det finns inte angivet hur ett boende som används för parboende ska vara utformat mer än att det ska motsvara en skälig levnadsnivå, att paret ska känna att de sammabor och det så långt det är möjligt motsvarar de önskemål som sökanden har. Den sökande kan alltså inte kräva att boendet utformas på ett visst sätt

I egenskap av arbetsgivare har leverantörerna ett ansvar för personalens arbetsmiljö. Med hänsyn till detta och boendets fysiska utformning, är det inte givet att alla boenden inom kundvalet är lämpade för parboende.

Leverantören ska i sin ansökan (eller på annat sätt om leverantören redan är godkänd) uppge om möjlighet att erbjuda parboende finns. Dessa uppgifter kommer att redovisas på kommunens hemsida i jämförelseverktyget "Jämför service".

Insatser i boendet

Ett beslut om medboende innebär inte att den medflyttande har rätt till några insatser. Personen får klara sig själv på egen hand på samma sätt som om personen skulle ha bott i eget boende. Om den medboende har behov av insatser ska hon/han ansöka om bistånd. Beslut fattas utifrån samma principer som för hemtjänsten och avgift tas ut enligt hemtjänsttaxa.

Serviceinsatser

Som gifta har makar enligt äktenskapsbalken vissa skyldigheter gentemot varandra. Det handlar t ex om att fördela utgifter och sysslor mellan sig och att samarbeta för att vårda hem och barn. Det innebär att makar har ett gemensamt ansvar för ekonomi och skötsel av hemmet, exempelvis tvätt, städ och inköp. Någon omvårdnadsplikt finns däremot inte.

I den enskildes biståndsbeslut ingår viss service, såsom städning och tvätt. Vid parboende måste bedömningen göras utifrån hela hushållet. D.v.s. vilka sysslor som ingår i det gemensamma ansvaret och vilka som ska omfattas av biståndsbeslutet.

Måltider

Den medboende betalar för sina måltider direkt till leverantören enligt det pris som leverantören fastställer.

Hur måltiderna ska arrangeras avgörs i samråd med leverantören.

Eventuell utrustning såsom mikrovågsugn, brödrost o s v för enskilt bruk bekostas av den enskilde.

Hälso-och sjukvård

Samtidigt som parboendegarantin införs i socialtjänstlagen, görs ett förtydligande i 18 § hälso-och sjukvårdslagen, HSL. Ändringen tydliggör att kommunens hälso-och sjukvårdsansvar i särskilt boende omfattar den som efter beslut av kommunen (biståndsbeslut) bor i en sådan boendeform.

Om den medboende har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser, hänvisas till primärvårdens vårdcentraler. Kostnader för läkarvård och mediciner bekostas av den medboende.

Ersättning till leverantören

I de fall leverantören utför biståndsbedömda insatser åt en medboende, ersätts leverantören med detta med 0,75 av gällande hemtjänstpeng per utförd timme.

Dokumentation

Reglerna för dokumentation under genomförande av beslutade stödinsatser avser inte den medlyttande maken eller sambon, såvida inte den personen för sin del har beslutade biståndsinsatser. Motsvarande tillämpning gäller även för individuell plan enligt 2 kap 7 § SoL och 3 f § hälso-och sjukvårdslagen.

Hyresförhållandet

Den som har beviljats särskilt boende hyr sin bostad och tecknar hyreskontrakt för denna. Enligt Jordabalken 34 § har makar och sambor besittningsskydd trots att de båda inte står som hyresgäster.

En make/maka/sambo kan inte anses vara inneboende, då med det avses en person som hyr en bestämd del av uthyrarens egen bostad och inte har gemensamt hushåll.

Makar och sambor har besittningsskydd trots att inte båda står som hyresgäster. Enligt Jordabalken 34 § får hyresgästen överlåta hyresrätten till närstående som varaktigt sammanbor med honom om hyresnämnden lämnar tillstånd därtill. Tillstånd ska lämnas om hyresvärden skäligen kan nöja sig med förändringen. Detta gäller även om hyresgästen avlider under hyrestiden och dödsboet vill överlåta till dödsbodelägare.

I samband med att avtal tecknas, måste en blankett om avstående från besittningsskyddet undertecknas av den enskilde. Ett sådant avstående kräver hyresnämndens godkännande. På blanketten ska anges "annan orsak" samt motivering till vilken orsak det är. Avstående är giltigt i fyra år. Blanketten finns att hämta på www.hyresnämnden.se.

När hyresförhållandet upphör

När hyresförhållanden mellan den som står på kontraktet (som har det biståndsbedömda behovet) och hyresvärden upphör, har den medboende inte någon rätt att bo kvar i lägenheten

Det är mycket viktigt att detta görs klart ifrån början innan paret fattar beslut om medflyttning och att information lämnas om detta både muntligt och skriftligt.

När hyresförhållandet mellan den som har det biståndsbedömda behovet, hyresgästen, och hyresvärden upphör, har den medboende två veckor på sig att flytta till ett annat boende. Det motsvarar den maximala tidsperiod för vilken leverantören ersätts för "tom plats".

Om båda har behov av särskilt boende

Sedan 2006 finns reglerat i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937) att i de fall makar, sambor eller registrerade partner båda är i behov av boende i vård- och omsorgsboende, ska med skälig levnadsnivå förstås att båda parter bereds plats i samma boende, om de begär det.

Källor:

Regeringens proposition 2011/12:147
Information från JP Infonet
Meddelandeblad från Socialstyrelsen nr 11/2012
Cirkulär nr 12:51 Sveriges Kommuner och Landsting
Täby kommun, kommunfastigheter